

Levensproductie met op recordhoogte

Al vijf jaar op rij zit de levensproductie bij afvoer in de lift. Met een stijging van bijna 1800 kg melk kwam deze afgelopen jaar uit op 37.401 kg melk, de hoogste levensproductie ooit. Het rollend jaargemiddelde laat een ander beeld zien. Voor het eerst in negen jaar tijd noteerde Coöperatie CRV een teruggang in melkproductie per lactatie.

TEKST INGE VAN DRIE EN WICHERT KOOPMAN

De Nederlandse melkkoeien leggen de lat voor levensproductie steeds hoger. Die conclusie valt op te maken uit de jaarstatistieken van de melkproductieregistratie (mpr) van Coöperatie CRV. De levensproductie bij afvoer kwam in het boekjaar 2021-2022 uit op 37.401 kg melk (tabel 1, pagina 8). Dat is een stijging van bijna 1800 kg melk.

Een toevalstreffer is die toename van de levensproductie allerminst. Al vijf jaar op rij laten de Nederlandse melkkoeien jaarlijks hogere levensproducties optekenen. De levensproductie bij afvoer nam in vijf jaar tijd met ruim 7500 kg melk toe.

Ook uitgedrukt in kilo's vet en eiwit is de winst aanzienlijk. Hadden de afgevoerde koeien in het boekjaar 2016-2017 gemiddeld nog 2354 kg vet en eiwit geproduceerd in hun leven, in het afgelopen jaar lag dat gemiddelde met 2971 kg ruim 600 kg hoger.

Bijna twee maanden extra levensduur

Behalve de levensproductie vertoont ook de levensduur een stijgende lijn. In het afgelopen boekjaar haalden de koeien bij afvoer een gemiddelde levensduur van 2233 dagen (zes jaar en anderhalve maand). Dat is bijna twee maanden (53 dagen) langer dan vorig boekjaar. Niet eer-

der lag de levensduur van de Nederlandse koeien op zo'n hoog niveau. Ter vergelijking: in het boekjaar 2017-2018 kwam de gemiddelde levensduur nog uit op 2025 dagen, ruim 200 dagen onder het huidige niveau. De productieve levensduur – het aantal dagen tussen de eerste kalving en de laatste monstername – steeg met een plus van 57 dagen nog iets harder dan de totale levensduur, doordat de opfokperiode met 770 dagen vier dagen korter was dan vorig boekjaar.

Die ontwikkeling in levensduur en levensproductie is niet los te zien van politieke ingrepen. Zo legde de fosfaatwetgeving de groei van het aantal koeien aan banden. Ook zorgde de krapte aan jongvee, die ontstond door de invoering van fosfaatrechten, ervoor dat koeien langer op het bedrijf mochten blijven. Dat laatste is ook zichtbaar aan het gemiddeld aantal kalvingen. De lichte koeien die afgelopen jaar werd afgevoerd, kalfde 3,9 keer. Dat is 0,5 keer vaker dan de koeien die in het mpr-jaar 2018-2019 het veld ruimden. De tussenkalftijd bleef met 408 dagen opnieuw stabiel en per melkdag produceerden de afgevoerde koeien gemiddeld 29,3 kg melk. In het vorige boekjaar was dat nog 29,0 kg melk per dag. Ook die stijging droeg bij aan de toename van de levensproductie.

37.401 kg melk

Met het aantal honderdtonners gaat het eveneens bergopwaarts. Om precies te zijn 3953 Nederlandse koeien wisten in de periode van 1 september 2021 tot en met 31 augustus 2022 de grens van 100.000 kg melk te passeren. Dat is een toename van 690 stuks (ruim 21 procent). Het aantal koeien met tien ton vet en eiwit stabiliseerde. Vorig jaar promoveerden exact 300 dieren tot tientonner, afgelopen jaar waren dat er 297.

In tegenstelling tot de levensproductie lukte het de Nederlandse melkkoeien niet om het rollend jaargemiddelde te verbeteren. Voor het eerst in negen jaar tijd daalde de productie. De 1,34 miljoen koeien in de mpr-statistieken noteerden een rollend jaargemiddelde van 9086 kg melk met 4,38% vet en 3,55% eiwit, goed voor 721 kg vet en eiwit en een economisch jaarresultaat van 2066 euro (tabel 2, pagina 8).

	2020-'21	2021-'22
LEVENSPRODUCTIE BIJ AFVOER (KG MELK)	35.624	37.401
LEVENSDUUR (DAGEN)	2.180	2.233
ROLLEND JAARGEMIDDELDE (KG MELK)	9.209	9.086

jaar	aantal*	dgn. opfok	prod. levensd.**	dgn. na laatste proefmelking	dgn. levensd.***	aantal kalvingen	gem. tkt	kg melk/melkdag	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet en eiwit
2021-'22	237.267	770	1.433	30	2.233	3,9	408	29,3	37.401	4,37	3,57	2.971
2020-'21	245.965	774	1.376	30	2.180	3,7	408	29,0	35.624	4,37	3,57	2.826
2019-'20	240.216	776	1.325	31	2.132	3,6	407	28,7	34.000	4,36	3,56	2.691
2014-'15	251.551	788	1.278	31	2.097	3,5	415	27,3	30.868	4,35	3,52	2.430
2009-'10	259.095	796	1.282	36	2.114	3,5	418	27,1	30.482	4,37	3,50	2.398
2004-'05	269.862	800	1.224	43	2.067	3,3	411	25,9	27.701	4,42	3,49	2.190

* = aantal koeien met maximaal 150 dagen tussen laatste proefmelking en afmelding

** = dagen tussen eerste kalffdatum en datum laatste monsternamen

*** = dagen tussen geboorte en laatste afvoerdatum (som van dagen opfok, productieve levensduur en dagen na laatste proefmelking)

Tabel 1 – Levensduur en levensproductie afgevoerde stamboekkoeien per jaar van afvoer

Niet alleen nam de melkplas met 123 kg af, maar ook de vet- en eiwitgehalten daalden flink met achtereenvolgens -0,05% en -0,06%. De matige kwaliteit van de voorjaarskuilen van 2021 en het dure krachtvoer zullen daarbij ongetwijfeld een rol hebben gespeeld.

In de zuidelijke provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg – met hoogstwaarschijnlijk relatief maisrijke rantsoenen – is de productiedaling het minst sterk. Zo lag het aantal geproduceerde kilo's vet en eiwit in Noord-Brabant afgelopen boekjaar maar 2 kg lager dan vorig jaar, terwijl de Friese en Utrechtse mpr-koeien de productie zagen afnemen met 27 kg vet en eiwit. In het provincieklassement zijn daardoor ook wat verschuivingen te zien. Zo klimt Limburg op van de zevende naar de vierde positie.

Aantal mpr-bedrijven: min 3,9 procent

In totaal telden de mpr-statistieken afgelopen boekjaar met 12.264 bedrijven er ruim 500 minder dan in het voorgaande boekjaar, een daling van 3,9 procent. In Limburg (-5,6%) verliep die afname het snelst, maar ook in Zeeland (-4,9%) en Groningen (-4,6%) liep het aantal bedrijven in de mpr-statistieken sneller terug dan gemiddeld. In absolute zin verloor Overijssel met een afname van 103 stuks de meeste mpr-bedrijven, al blijft het wel met afstand de provincie met het hoogste aantal mpr-

bedrijven in de rangschikking. Flevoland onttrekt zich als enige provincie aan die afname. Tegen de trend in breidde in de jongste provincie van Nederland het aantal mpr-bedrijven zelfs met één uit.

Het aantal koeien per bedrijf nam afgelopen jaar toe van 106 naar 109 stuks. In zeven van de twaalf provincies telde een gemiddeld mpr-bedrijf nog meer koeien, met Flevoland met 149 mpr-koeien per bedrijf als koploper. De gemiddeld kleinste mpr-bedrijven, met 87 stuks, bevinden zich in Utrecht. Zeeland was de enige provincie waar de mpr-bedrijven niet in omvang toenamen.

Rosegaar prolongeert eerste plek

Voor het derde jaar op rij publiceert Coöperatie CRV een top tien van bedrijven met de hoogste levensproductie van de aanwezige koeien. Opvallend is dat de top drie van dit jaar identiek is aan die van vorig jaar. De eerste plek gaat opnieuw naar Arie Jan Rosegaar uit Pesse. Zijn veertig koeien, die gemiddeld acht jaar en twee maanden oud zijn, noteren een gemiddelde melkproductie van maar liefst 72.190 kg melk met 4,20% vet en 3,39% eiwit, resulterend in 5480 kg vet en eiwit (tabel 3). Het proefbedrijf van Provimi uit Velddriel doet daar met 5343 kg vet en eiwit, dankzij iets minder melk met hogere gehalten, niet veel voor onder. De derde plek is opnieuw voor de familie Oudenes uit Stolwijk, die welis-

Tabel 2 – Rollend jaargemiddelde per provincie en over heel Nederland (1 september 2021-31 augustus 2022)

provincie	aantal bedrijven	gem. aantal koeien en per bedrijf	huidige gem. lft.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	kg vet en eiwit	ejr
Zeeland	154	117	4.08	9.827	4,33	3,53	426	347	772	2.217
Noord-Brabant	1.513	118	4.07	9.636	4,38	3,57	422	344	766	2.197
Flevoland	224	149	4.09	9.699	4,34	3,54	421	343	764	2.192
Limburg	355	115	4.08	9.239	4,41	3,57	407	329	737	2.110
Gelderland	2.109	98	4.10	9.120	4,42	3,56	403	325	728	2.083
Drenthe	777	123	4.10	9.175	4,36	3,54	400	324	725	2.076
Overijssel	2.344	98	4.10	9.093	4,42	3,56	402	324	726	2.075
Friesland	1.930	125	4.11	8.887	4,35	3,56	387	317	703	2.019
Groningen	638	133	4.11	8.864	4,38	3,54	389	314	702	2.012
Noord-Holland	650	105	5.00	8.690	4,35	3,55	378	308	687	1.970
Utrecht	823	87	5.01	8.669	4,35	3,54	377	307	684	1.961
Zuid-Holland	747	96	5.01	8.658	4,33	3,53	375	306	681	1.953
Nederland 2021-2022	12.264	109	4.10	9.086	4,38	3,55	398	323	721	2.066
Nederland 2020-2021	12.766	106	4.10	9.209	4,43	3,61	408	332	740	2.122
Nederland 2019-2020*	13.095	104	4.09	9.203	4,40	3,60	405	331	736	2.111
Nederland 2014-2015	15.104	93	4.07	8.373	4,34	3,55	364	297	661	2.124

* = vanwege nieuwe wegingsfactoren is het ejr vanaf 2016 niet te vergelijken met eerdere jaren

naam, woonplaats	aantal koeien	gem. leeftijd	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet en eiwit	kg melk per prod.dag	aantal lactaties
A. J. Rosegaar, Pesse	40	8.02	72.190	4,20	3,39	5.480	37,0	6,2
Provimi bv, Velddriel	14	7.07	69.729	4,21	3,46	5.343	37,4	5,8
H. Oudenes, Stolwijk	21	8.04	57.625	4,31	3,58	4.544	29,5	5,1
mts. Evenhuis, Borculo**	62	7.02	49.411	4,47	3,58	3.975	30,2	5,2
B. J. Wesselink, Zelhem	13	7.01	48.815	4,52	3,51	3.920	29,5	5,0
J. H. Scheggetman, Haaksbergen	10	7.02	46.126	4,66	3,56	3.790	28,6	5,3
melkveebedrijf H., H. L. en J. van Zijtveld-Bos, De Glind	109	6.01	47.496	4,38	3,55	3.766	34,8	4,0
De Tienmorgen Holsteins, Beers (N.Br.)	27	6.02	43.645	4,80	3,72	3.719	32,7	3,7
J. H. A. Gooskens, Hoogeloon	10	5.11	43.524	4,92	3,61	3.712	35,8	4,1
vof J. en E. Diepman-Boerkamp, Dalfsen**	99	5.11	48.329	4,13	3,47	3.675	36,4	4,1

Tabel 3 – Top tien bedrijven met hoogste levensproductie van aanwezige koeien op basis van kilogram vet en eiwit (1 september 2021-31 augustus 2022, bron: Coöperatie CRV, ** = melkrobot)

naam, woonplaats	aantal koeien	gem. leeftijd	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet en eiwit	kg melk per prod.dag	aantal lactaties
mts. Mulder, Nieuwerbrug	12	10.03	76.413	4,46	3,49	6.080	29,1	7,7
melkveebedrijf Brouwer-Leemhuis, Albergen	12	9.04	65.908	4,85	3,83	5.721	27,4	6,3
mts. F. J. en K. Valk-Jansen, Dalfsen**	22	8.05	73.460	4,25	3,46	5.666	35,0	6,1
mts. J. W., B. J. M. en I. M. Knoef-Hendriksen, Geesteren (Ov.)	24	8.00	70.466	4,32	3,67	5.629	38,1	4,7
C. P. L. Sonneveld en M. E. Volkering, Muiderberg**	11	9.01	71.573	4,24	3,49	5.535	31,8	7,1
mts. A. G. en J. Haijink-van Slooten, Laren (Gld.)**	12	8.05	67.115	4,52	3,66	5.487	31,6	5,8
mts. Mooijman, Westerwijtwerd*	41	7.05	76.647	3,80	3,36	5.485	43,8	4,8
mts. A. W. M., G. H. en M. M. Olthof-Verwoerd, Mariënheem**	18	8.04	64.568	4,73	3,73	5.461	31,4	6,3
mts. Kortleve-Kooijman, Noordeloos	17	9.03	72.060	4,06	3,44	5.403	31,0	6,1
mts. Versluis-Bruijnes, Rumpst	19	8.09	68.665	4,30	3,54	5.383	32,4	6,2

Tabel 4 – Top tien bedrijven met hoogste levensproductie bij afvoer op basis van kilogram vet en eiwit (minimaal tien afgevoerde dieren, 1 september 2021-31 augustus 2022, bron: Coöperatie CRV, * = driemaal daags melken, ** = melkrobot)

waar met 4544 kg vet en eiwit niet kan tippen aan de nummers een en twee, maar wel de rest van de top tien royaal voorblijft. Een vermelding waard is ook de vierde plek voor de familie Evenhuis uit Borculo, die net als de top drie ook voor het derde jaar op rij een plek in de top tien heeft.

Het klassemment voor levensproductie bij afvoer laat meer variatie zien. Geen van de huidige bedrijven in de top tien slaagde er ook vorig jaar in een toptienpositie te bemachtigen. Koploper dit jaar is maatschap Mulder uit Nieuwerbrug. De twaalf afgevoerde koeien op dit bedrijf waren gemiddeld tien jaar en drie maanden en produ-

ceerden in hun leven 76.413 kg melk met 4,46% vet en 3,49% eiwit (6080 kg vet en eiwit). Ook het aantal lactaties van deze afgevoerde koeien lag met 7,7 hoog.

De tweede plek is voor melkveebedrijf Brouwer-Leemhuis uit Albergen, die hun positie onder meer danken aan de hoge gehalten van hun twaalf afgevoerde koeien: 4,85% vet en 3,83% eiwit. Tot de opvallende namen in de top tien horen zeker ook hofleveranciers van honderdtonners Jos, Ingrid en Ben Knoef uit Geesteren op de vierde plek (zie ook pagina 21) en de inmiddels naar Canada geëmigreerde familie Mooijman op de zevende plaats (zie ook pagina 34).

Publicatie jaarstatistieken aangepast

Coöperatie CRV heeft de publicatie van de mpr-jaarstatistieken aangepast. Cijfers van individuele bedrijven en koeien worden niet langer openbaar gemaakt. Ze zijn dan ook niet terug te vinden in dit artikel. Veehouders krijgen nog wel hun eigen cijfers op papier en kunnen daarop ook zien hoe hun bedrijf voor rollend jaargemiddelde scoort ten opzichte van collega's.

Veehouders kunnen hun eigen cijfers ook inzien via de website van Coöperatie CRV. Dit deel van de site wordt afgeschermd en is alleen nog toegankelijk via een 'Mijn CRV'-

account. Na inloggen kunnen veehouders zien welke positie hun bedrijf inneemt op de landelijke en provinciale ranglijst en die van hun eigen district (Nederland) of afdeling (Vlaanderen). Ook kunnen ze het rollend jaargemiddelde vergelijken met collega's met eenzelfde melksysteem of bedrijfsgrootte. 'Mpr-cijfers van individuele bedrijven kunnen worden beschouwd als privacygevoelige informatie. We vinden het niet langer passend om deze in het openbaar te delen', motiveert Paul Vriesekoop, manager coöperatieve zaken bij CRV, de beslissing van de

ledenraad om te stoppen met de publicatie van deze cijfers.

Coöperatie CRV maakt een uitzondering voor het publiceren van een top tien van de bedrijven met de hoogste levensproducties. 'Nederlandse en Vlaamse melkveehouders mogen trots zijn op de duurzaamheidsprestaties van hun koeien en wij vinden dat deze cijfers mogen worden uitgedragen naar een breed publiek. Veehouders die op duurzaamheid topprestaties leveren, verdienen een podium. Zijn kunnen een bron van inspiratie zijn voor collega's', vindt Vriesekoop.